

Pròxima promoció. "Educar en la diversitat". ¿És possible educar en la diversitat?

Marta Nàcher i Llavines
MESTRA D'EDUCACIÓ INFANTIL I
PRIMÀRIA.

SOM davant un nou curs i aprofitant l'avinentsa m'agradaria posar per escrit i a l'abast de tots vosaltres una reflexió personal que des de fa temps acompanya la meva tasca educativa.

És fàcil escoltar entre les parets de les nostres escoles expressions com: "aquest noi no hauria de ser aquí" o bé "no sé que més es pot fer per aquesta nena". Aquestes dues frases reflecteixen força bé el sentiment d'impotència que tenen molts professionals i que condueix a posar en dubte la possibilitat d'educar en la diversitat. Cal eradicar aquest tipus de pensament, cal proporcionar l'educació en la diversitat...però també cal donar respostes mitjançant recursos concrets i tangibles. Està clar que ens trobem davant la necessitat d'atendre la diversitat, però aquest concepte té un ampli ventall de significats i possiblement és aquí on les nostres tasques de vegades es dispersen. Sota aquest concepte i la seva finalitat es poden fer anàlisis des de diferents perspectives (Coll 1994); per exemple mesures d'ordenació i estructures curriculars que han d'afavorir aquesta atenció, paper del professorat, serveis de suport ... Segons Coll l'atenció a la diversitat s'ha de configurar com

una estratègia global, per tant trobem que ha de ser observada des de tots els plans i nivells de l'acció educativa, ha de comprometre tot el professorat i tots els centres i sobretot no podem oblidar que afecta directament tots els nostres alumnes.

Hem de concebre l'aprenentatge com un procés actiu i el paper del mestre com el d'un mediador, això ens porta cap a una planificació, un desenvolupament i una avaluació que sigui variada per tal que es pugui ajustar a les capacitats, als interessos i a les motivacions dels alumnes. Per evitar un rebuig per part d'aquest alumnat cap a l'ensenyament (Ballester 1994) tots els implicats en el procés de l'educació han d'entendre que "l'atenció a la diversitat és conèixer, respectar i valorar les diferències psico-socials i culturals de l'alumnat", i així evitar situacions de discriminació.

La diversitat de necessitats i de característiques que presenten els nostres alumnes requereixen respostes curriculars individuals, organitzatives pròpies de cada centre i culturals apropiades a l'entorn. Totes aquestes respostes han de ser més dinàmiques que les que actualment trobem a les nostres escoles. Cal a dir que l'adequació que hem de fer des del nostre lloc

de treball no depèn de reformes estructurals del sistema educatiu ni de canvis globals sinó que hem de crear innovacions educatives profundes i permanents tant en el currículum, com en l'organització escolar, com en la nostra cultura i aquests canvis sí són a les nostres mans.

Sabem que tots els alumnes no són capaços d'aprendre les mateixes coses ni de la mateixa manera, per això hem de marcar finalitats assolibles per a tothom, revisar i adaptar les nostres pràctiques diàries a l'aula i adoptar mesures necessàries per compensar les desigualtats.

És en aquest punt on topem amb els sempre difícils valors d'igualtat i qualitat del nostre ensenyament i del nostre sistema educatiu. Promoure la igualtat d'oportunitats té a veure, entre moltes d'altres coses, amb el desenvolupament de les actuacions que permeten, en primer lloc, prevenir; si cal, compensar, reduir o pal·liar aquestes desigualtats de partida, per tal que l'alumnat pugui assolir els objectius comuns que es persegueix amb l'educació escolar. Així doncs tal com afirma Wilson (1992) en "Como valorar la calidad de la enseñanza" Barcelona: Paidós/MEC, la qualitat de l'ensenyament és "planificar, proporcionar i avaluar el

1. El GREI, vinculat al Departament de Ciències de l'Educació de la UIB, està format pels professors Jordi Vallespir, Miquel F. Oliver, Herminio Domingo, Joan Carles Rincón, Mercè Morey, Antonio Casero, Miquel Palou i Joana Colom. Podeu trobar informació sobre aquesta investigació a <http://www.uib.es/servei/comunicacio/sc/projectes/arxiu/nousprojectes/grei/grei.pdf>

2. L'estudi s'anomena "Diagnòstic de las diferències ètniques i dels processos desenvolupats en Educació Primària". L'equip el formaven Margarita Bartolomé Pina, Flor Cabrera Rodríguez, Julia Victoria Espín López, Mª Angeles Marín Gracia, Juana Martín Martín, Delio del Rincón Igea y Mercedes Rodríguez Lajo. Podeu trobar informació a <http://www.ub.es/div5/departam/mide/grups/gredi/present.htm>

currículum òptim per a cada alumne en el context d'una diversitat d'individus que aprenen". Si voleu més informació sobre Wilson i la seva obra podeu consultar: <http://www.paidos.com/lib.asp?cod=28030>

Tots som conscients que els recursos (personals, temps, espais...) disponibles als nostres centres són limitats, i si sumem la compresivitat de la funció educativa, la formació integral i l'obligatorietat fins als 16 anys ens trobem que aquests recursos pateixen un greu estrès. Aquesta tensió es tradueix en dificultats, entrebancs, problemes, dubtes...que desil·lusiona molts docents.

¿COM PODEM RECUPERAR LA IL·LUSIÓ?

Evidentment no hi ha cap vareta màgica però el que si podem fer són valuoses aportacions i adaptacions per superar aquestes dificultats i que aquestes passen per a una feina en equip. La tasca que hem de posar en marxa s'ha de situar dins l'entorn de quatre eixos relacionats amb la pràctica a les nostres aules

i un que es refereix a l'organització de la nostra escola i la comunitat on està ubicada. Aquests eixos són:

- Referents a la programació de l'aula: utilitzar el model comunicatiu anomenat també dialògic potenciant d'aquesta manera l'interactivitat en l'exercici diari d'ensenyament i aprenentatge, basar els nostres mètodes habituals en la filosofia del construccionisme, usar l'avaluació com a eina per a revisar la nostra feina com educadors, i fer un seguiment de l'alumnat en equip ja que mai s'ha de fer des d'una única visió, i

- Referent a l'organització del centre i la comunitat on està aquest, hem de possibilitar les condicions que ens ajudin a poder aprofitar els recursos que ens ofereix.

Si aquesta reflexió ha despertat la vostra curiositat podeu visitar:

http://www.quadernsdigitals.net/index.php?accionMenu=autores.VisualizaAutorIU.visualiza&autor_id=5528, on trobareu una visió àmplia del construccionisme a l'educació de la mà d'en Carles Monereo Font. També seria convenient donar un cop d'ull al seu llibre "El aseso-

ramiento psicopedagógico" d'Alianza Editorial.

Vull pensar que aquestes pautes d'actuació, que personalment m'han ajudat molt a caminar cap endavant, puguin ajudar a d'altres companys a educar en la diversitat

L'èxit de la nostra feina està en entendre que l'escolarització de tothom ha d'assegurar com a mínim entrar dins el món adult i si creiem que l'educació serà de més qualitat si és comprensiva, integral i promocionadora aleshores el fet d'educar en la diversitat esdevindrà en si mateix en la solució.

La nostra aportació diària a les aules, per més petita i personal que sigui, ajudarà els nostres alumnes a superar obstacles. No ens ha de fer por innovar, incorporar nous recursos, fer noves propostes...i rebutjar-ne d'altres. No podem oblidar que la nostra formació ha de ser continuada, però tampoc hem d'oblidar que la nostra imaginació pot ser un bon recurs. En una ocasió Albert Einstein va dir: "en temps de crisi només la imaginació és més important que el coneixement". Ara, només cal posar fill a l'agulla.

BIBLIOGRAFIA.

- MONEREO, Carles; SOLÉ, Isabel. *El asesoramiento psicopedagógico*. Ed. Alianza 2001.

- ALDÀMIZ-ECHEVARRIA, M. del Mar; ASINET, J; BASEDAS, E. i d'altres. *Com ens ho fem? Educar en la diversitat*. Ed. Graó 2003.

- GARRIDO LANDÍVAR, Jesús. *Adaptaciones Curriculares. Guía para los Profesores Tutores de Educación Primaria y educación Especial*. Ed. CEPE 2002.